

Latweefchu Awises.

Nr. 33.

Zettortdeenâ 17. Augustâ

1861.

Awischnu sinuas.

Behterburga. Muhsu Kungâ un Keisera pawehlejis, ka ar 1mo Januari 1863 pawissu Kreenu walsti buhs beigtees otkupam (brandwihna paktei), un dewis likkumus, ka fchihs paktes weeta buhs tullu un nodohschanas nemt no wisseem brandwihna-, allus- un meddus bruhscheem, no spirgtus un smalka fchehlina, rumma, wihna, ettika un kwaffes taisschanas pabrihkeem un weetahm, no wisseem pagrabeem, trakteereem, bohtehm, krohgeem, fchenkehm un weetahm, kur fchohs dshreenus isdohd, un ka ikkatrà gubernementi un aprinki buhs eetaisihit gubernements- un aprinka-alkises-waldischanu, kas sinn un walda par fchihm Krohna nodohschanahm. Schi waldischanu malkafchoht 3 milj. sudr. rubufu. No 1ma Januarâ 1863 muhsu gubernementis tad wairs ne buhs jamalka tee 58 kapeiki no katras dwehfeles par brandwihnu. — Arri Keisera pawehlejis pahrluhfoht un pahrtaisihit tohs likkumus par tabaka isdohschanu, jo Krohnim ne eenahfoht til dauds naudas no tabaka un ziggariu pahrdohschanas, jif ihiti buhtu jadabbu. Jlgaddus gan tohpohit wairak tabaka un ziggariu fmehekhts, bet tullas ne eenahfoht wairak nekâ papreeksch.

Widsemmê irr 148 leeli un masi pabrihki, kur 10 tuhft. 434 zilweki strahda un kur par 7 milj. 4 simts tuhft. 621 rub. prezzi taifa. Nihgas aprinki ween irr 111 pabrihki ar 6815 strahdneekeem, kas taifa prezzi par $3\frac{1}{2}$ milj. rub. Widsemmes pilfatâs irr 97 pabrihki ar 4606 strahdneekeem, us semmehm 51 pabrihki ar 5828 strahdneekeem. Bes tam Widsemmê irr 529 bruhfchi ar 1764 strahdn., kas dedsina brandwihnu par 851 tuhft. 81 rub.; 459 allus bruhfchi ar 956 strahdneekeem, kas par 181 tuhft. 152 rub. allus bruhwe. Kur irr 1765 sudmallas ar 2254 strahdneekeem; 55 sahgu sudmallas ar 85 strahdn.;

65 ohglu, 58 darwas, un 1 terpentina zeptu ar 133 strahdneekeem. — Tad nu pawissam 3524 tahdâs pabrihku weetas strahda ar 17 tuhft. 42 strahdn. un taifa prezzi par 8 milj. 742 tuhft. 316 rub. Tâ raksta Nihgas Awises; nesinnu woi skaitli riktigi.

Wihne. Unguru landags nosuhthjis pee Keisera sawu leelu grahmatu, kas gribb israhdiht, ka Unguri un tohs pee winneem peederrigas semmes ne warroht suhthit weetneeus us leelo walsts landagu Wihne, ka japalekoht pee 1848ta gadda likkumeem re. un tâ Keisera prahtam turrâhs prettim. Keisera to grahmatu laipnigi peenehmis un tejis, ka dohschoht atbildi. Unguri gan labbi sinn, ka winnu landagu nu atloidihis us mahjahm, un ka Keiseram nu stipraki buhs jaturrâhs prett Ungureem. Tad nu buhs grubti deesgan ir waldischanai ir Ungureem!

Bruhfchnu Rehninsch no Bahdes-Bahdes gahjis us Mainz un Kelni pee Reines uppes un tad us Ostendi pee Sprantschu juhremallas masgatees. Pa tam Sweedru Rehninsch ar sawu brahlî Parisê tohti zeenihits tappis, ar Napoleonu draudsibu zehlis, Schehrburgas ohstâ apluhkojis Sprantschu leelu karrakuggu spehlu un tad Kalenderu Rehnineeni apmeklejis. Ir Gistreikeru Prinzi un Admirals bijis Londonê, draudsibu zehlis starp Gistreikereem un Kalenderereem un apluhkojis winnu leelu karrakuggu spehlu. — No Kreenu karrakuggem kahdi 3 bijuschi Kalenderu ohstâ Plimutê un kur ka peenahlâhs apfweizinati tappusch.

Italia. Dauds weetas Italia taggad faraksta grahmatu un dauds tuhft. appalkhraksta sawus wahrdus. Napoleonu ar to gribbedami luhgt, lai teem atdohd Rohmu, jo bes tam to dumpi ne warreschoht apspeest, kas dausahs pa Neapeles semmi, un kas no Rohmas allasch paligu dabbu. Italias waldischanu gan ne wehl tahdas grahmatas Napoleonam rakstihit, tomehr to fleepen darra. Generals Rialdinis gan Neapelê weetu weetas dumpi-

neekeem usbruht ar saldatem, bet winni tohti stipri turras, daudskahrt saldatus fakauj, uswinne, ir daschu pilsatu panemm un tad arri tohp schè jeb tur fakauti un iskaiſinati, ahtri atkal kalnds salaffahs un no jauna fahl laupiht, mussinabt us dumpi un kantees ar waldischanas karra-spehku. Tur nu irr pohfts mallu mallàs — gan arri ne beigfees pirms Sprantschi un Aehninsch Branzis II. no Rohmas isgahjuschi.

Amerika. Par to kauschanohs pee Manassas Awises dauds ne stahsta un tit rahda, zit aplam un welti pahrbijees un itt par leelu kaunu un negohdu tas fabeedrotu walstu spehks turrejees! Presidents Dahwis raksta: Meks effam eenaidneekus isgaisnajuſchi, leelu pulku karra-cerohtschu, leelu-gabbalu, karogu, rattu un wiffadu karra-leetu dabbujuschi, ko schee bij semmè nomettuschi un atstahjuschi behgoht. Wiffur gulleja nokauti jeb eewainoti karrawihri. Mums bijuschi 15 tuhft. un winnu 35 tuhft. saldati schinni kauschanahs. — Tà stahsta ifkattris zittadi; — lai nu kas sinna taifnibu usset. Taggad raksta, ka nahkoht leeli pulki us Bassintoni, kas scho pilsatu grihb pasargabt. Arri raksta, ka daschà weeta masakas kauschanahs bijuschas, fur Wehrigu walstu pulki fakauti tappuschi. 18tâ Zuhli arri pee Klerkburgas effoht kahnuschees fabeedrotu walstu generals Dilers ar 3 tuhft. prett generalu Wisu ar 7 tuhft. No winneem effoht krittuschi 6 simts un no scheem 1500 zilweki un Dilers effoht uswinnehts.

Turku walfts. Omers Bascha ar zittu walstu weetneekeem gan wiffadi isdarbojees ar Montenegras leelkungu un ar teem dumpineekeem tannis gubernementis, kas pee winnu kalneem, bet ne warr ne kahdu meeru faderreht; jo schis leelkungs praſſa par dauds leelas leetas, ko lai Turki teem nowehl un dohd, un atkal dumpineecki Turku apsohliſchanai ne buht ne usitizz, un tà tad bes karra tur ne pakifs. — Tà rahdahs, ka jaunais Turku Keisers teizams wihrs, kas wiffu labbu sawai walstei grihb darriht; bet deesinn woi spehs, jo Turku walfts buhschanas par dauds jaw irr sajukluschas un ka zaur zaurim ispuis kohfs, kas labbus auglus gan wairs ne warr nest, nedf ilgi wehl stahweht. —

S—j.

No Tuffuma pusses. Muhſu ſkju meſchu pohſtitais — tas nonnes tahrpinsch — pohſta un ehd arri schinni gaddà muhsu jankus ſkju meſchus nohſt. Gan dohmajam, ka ſtipra ſeema un aufſtais pawaffaris winnu pawiffam isnihzinahs! Taggad jo drohſch palizzis arri muhsu dahrsòs nahf eekſchà un itt ihpaſchi pehz abbelu lappahm katro. Irr gan neeka tahrpinsch no redſeſchanas, bet tomehr leela Deewa rihſte ar ko muhs tas debbefu Tchwò pahrmahza. Deews ſinn, woi pehz deenas jo leels meſcha truhlums ne usnahfs. —

Parise. Scha pilsata aprinkti tohp ſemmenu ohgas leelſſi kohptas un audſetas. Tur kahdà nowaddà irr 300 ſemmes kohpeji wiſſus ſawus laulus ar ſemmenu-ohgahm apſtattijuschi. 150 no winneem leef ſawus ohgu laulus itdeenàs ar uhdeni aplaiſtiht, un isdohd algadscheem par scho darbu 300 ir daschuris 380 prankus. Ifkattris no ſcheem ſemmenu-ohgu kohpejeem warroht 4 tuhft. kurwus ar ohgahm dabbuht, par kurreahm winnam eenahkoht 7 tuhft. 2 ſimts pranki, un jebſchu winnam effoht ja-ismaſſa ſtrahdneekeem 3 tuhft. 6 ſimts un deſmit pranki, — tad tomehr winnam 3 tuhft. 6 ſimts dewindesmit pranki wehl atleef. —

Strahlſuntè, Wahzſemmè, 14tâ Zuhli wakkarà Paſkwala lunga danzofchanas-beedriba rahdija atkal ſawu ſkunſti. Te us reiffi preilenei Schellerei, kas ar preilenei Poſſi ſakehrufees danzoja, peefſchahwahs fleite pee ſwezzes un azzumilki bij abbas danzotajas no galw-galla lihdi kahju appakſchai weenas leefmàs. Gan peefſtrehje Paſkwala lungs un dauds zitti ſkattitaji un leefmas drihs apdſehſe, tomehr abbas preilenes tappe tohti eewainotas. Poſſe gan buhſchoht isweſſetotees, bet ohtra warrbuht mirſchoht. Ir wiſſi glahbeji effoht ſtipri eewainoti. Tà azzumirki preeks pahrehrſchahs behdàs.

Amerikas Awises dohd ſinnu pahr rihmetaja Longpellowa gaſpaſchàs breeſmigu un peepeschu nahwi. Grahmata aisſeegelejoht deggoſcha lakka us winnas plahnu kleiti uskrittuse un tuhdaſ fahluſe degt. Winnas lungs peefſtrehjis ugguni dſehſt, bet ſchi israhwufees no winna rohlahm, ſkrehjuſe pa treppehm ſemmè un appakſchà pakrit-

tuse, fawu garru islaiduse leelas fahpes zeesdama. Nahwi nefs ikweens pats fawâ asotâ.

Norwas pilfatâ lahds no deenesta atlaist matrosis lâ welns isgehrbees effoht pa naktim apfahrt staigajis laudis beededams, — laikam turklaht sagdams un laupidams. Ir waktis-saldati no winna neganteem raggeem un naggeem behguschî. Tomehr lahda nakti saldati bij apnehmuschees no winna wairs ne behgt, bet raudsîht winnu rohkâs dabbuht un teefai nodohht. Un luhk, kas noteek! Schinnî leelâ drohfschumâ, ko winneem brandwihns warrbuht bij eedewis, winni fatohp nakti diwi newainigûs Gulenderu wirfneekûs us eelu, kurreem ne bij nekahdi eerohtschî klahht; nemm tohs zeeti, fweesch garr semmi un ittin stipri fadausa. Un kad melnais, raggains matrosis buhtu nahjis, kas sinn woi no ta ne buhtu behguschî. Redst, lahdu negantu drohfschumu brandwihns eedohd. J. K.

Kuhleens.

Woi tad no kuhleena buhtu ko stahstîht? tâ warrbuht zits lassitajs dohmahs scho wirskraftu eewehrojîs! Kuhleens irr wezz un wezza leeta, no pat Kaina sitteena, ar ko winsch fawu brahli nositte. Weetahm winnam wehl lihds pat schai baltai deenai leelu leelo gohdu dohd, un pufsmehr tam dfeedatajam wehl irr taisniba, kas fawds perschds to galla wahrdu lifka, ka „sprigguls walda pasauli.“ Itedsefim, zil winnam ta gohda nahlahs. Sinnanam, zilweks irr dsihws raddijums, tâ fakloht, kuston, lihds ar jeklurreu zittu raddijumu, tomehr daschkahrt sawads, zaur to, ka lohpyam irr weens pats eekustinatais, prohti ta meesa ar sawahm kahribahm, bet zilwekam diwi, prohti ta meesa ar sawahm kahribahm un tas prahts ar to garru. Lohps galwu us semmi noduhris, par semmes wirsu kust, zilweks galwu us debbesti pazehlis. Kad nu zilweks wairak tiffai fawu meesu paklausa, pehz ta dsihdamees, kas meesai patihl un no ta mukdams, kas meesai fahp, tad winsch wehl wairak tiffai lohpa kahrtâ un wehrte stahw; bet kad winsch wairak to prahtu paklausa, un pehz ta dsennahs, kas prahtam tibl, un no ta muhk, kas prahtam prettim, tad winsch stahw zilweka gohda kahrtâ. Ja nu zaur sitteenu tewi grîbb eekustinaht, tad tewi wehl

leelu lohpu kahrtâ; bet kad zaur padohma wahrdu, tad tewi zekku zilweku gohda kahrtâ. Tapehz katrs prahtigs zilweks kuhleenam leelu leelais eenaidneeks, un wajjadsetu teescham katram to sikkumu sirdi turreht: „Lohpam barriba, pawadda un pahtaga; bet zilwekam wahrds.“ Sazzisi: „Bet kas tad buhs bes pahtagas?“ Atbildeschu: „Deemschehl taggad, tai ahtrumâ, wehl nefas! Bet tatschu to zerribu ne atmettam, ka pa laikam buhs fawadi. Laudis waliks jo prahtigi; tad jel mas tik dauds tahs pahtagas wairs ne wajjadsehs.“ Sazzisi: „Nomannu, tawi wahrdi sîhmejas us to brihwesstibu.“ Atbildeschu: „Ne, draugs, ta brihwesstiba ween tur gan mas ko walihdsehs, jebchu sinnams winna ir pee tam weenu ohtru labbumu atneffihis; bet manni wahrdi sîhmejabs wisewairak us to zerribu, ka tatschu pa laikem irr muhsu laudis fehwi un mahtes mahzabs fawus behrnus jo prahtigi audseht, prohti wairak bes kuhleena!“ — „Bet lâ tad Salamans fakka (Sakk. w. 13, 24.): kas eenihst fawu dehlu, tas fawu rihkstu taupa; bet kas winnu mihle, tas pahrmahza to drihs, — un wehl (Sakk. w. 23, 14.): „Tu schantist fawu puiku ar rihkstu un isglahbfi winna dwehseli no elles?“ un lâ tad Sibraks fakka (30, 1.): „Kas fawu behrenu mihlo, tas pee winna rihkschu ne taupa?“ Atbildeschu tewim: „Sahlamanam un Sibrakam teescham taisniba. Masam behrenam, tam wehl prahta naw, kahdahm reisehm zaur sitteenu meesas fahpes darriht, lai baidahs meesas kahribai klausihht, tas derr. Rehninsch Ludwigs 14tais, kas 72 gaddus Branzuschus waldija, un wiffai pasauli daschkahrt affus sohbus rahdija, peedsimme ar zitteem sohbeem. Gahdaja winnam emmu no augstas kahrtas. Weena, ohtra, trescha drihs atmukka; puifitim bij affi johbi. Tad nehme jaunu arraju seewu par emmu. Schi pirmo reisi, kad masinsch winnai eekohde krukstis, labbi winnam eefitte par paklaku, warrbuht weenigo reisi, ka sitteenu dabbujis. Winsch ne kohde wairs. Pehz zilweku dohmahm warrbuht pasauli par labbu buhtu bijis, kad irr atschkirts pehzak kahdahm reisehm sitteenu buhtu dabbujis, un ne buhtu luttinataju rohkâs ween audsis. Sawâ laikâ zittam masam behrenam derr sitteens. Bet — tē pakriht taws puifschelis un eebrehzabs.

Mahte — tad woi schim kahjas nopuifchas!“ — dohd winnam tiklai! Pa laikam sinnams behras gan ismahzahs staigah, bet reisè arridsan — greefi us mahti slattitees. Behnam iskriht schlihwelis (tellerkis) no rohkas. Mahte — „tad tu nolahdehts“ — dohd tiklai! Behrus sinnams pa laikam ismahzahs schlihweli jo zeeti turreht; bet reisè arridsan, kad winnam atkal gaddahs laut ko slikti padarriht, ja ween mahte ne redseja, — lihds beidsamam melloht un leegtees. Gannelim pamuhk zuhka un freij teescham kartuppelòs; nabbadsinsch brehtdams freij pakkat, zil kahjas neff; bet wehl naw eefpehjis zuhku isdsiht, tè tehws klah, un — „tu rakkari“ — dohd tiklai. Gannelis sinnams gan ismahzahs zuhkas jo zeeti waktheht; bet reisè arridsan — tehwa azzis waktheht, un, kad tehws ne reds, lohpus baddu sprahdsinaht. Nu speesch pee grahmatas; neprahtigi mahza. Sehws ne warr driht tohs bohktabus eenemtees. Tad nu nemu reisu reisehm winnu gahniht, grubstiht, fist. Ismahzahs beidsiht gan, ka ne ka lassiht; bet reisè arridsan — grahmatu eenihst. Tapat nabbadsinam klahjahs, mahzotees ezzeht, art, plaut. Salki — woi tad nu brihnumi, kad zilweks, jaunàs deenàs lohpu kahrtà audsehts, pee prahta paleel nemannigs un zeets, un, pa-audsis, to tiklai mihlo, kas winnu barro, to tiklai klaufa, kas winnu pee pawaddas turr, no ta tiklai baidahs, kam pahtaga rohkàs, — bet latram, kas tiklai ar wahredeem winnu grihb eekuffinaht, tiklai mahf prettim reetees? — Mihli tehws mahte, eewehrojat schohs wahrdus! Ne welt kuhleenu nosanzahm wezz un wezzu leetu, no pat Kaina laikem. Kains nositte fawu brahli. Kas fawu behru zittadi ne mahf un ne grihb audseht, ka ar kulshanu un fishchanu ween, tas arridsan — nositteja darbu strahda! —e.

Staigataji jeb fkrejh-siffeni.*)

Bahr scheem maseem, bet nikneem kullkainem mehjs jau Wibbelè daschfahrtigas sinnas lassam.

*) Laffi Kawalla grahmatà: „Deewa raddijumi pafaulè.“ Lappà 198. bischu tahpelè XVIII. 9. —z.

Mihla-semmes siffeni irr druszia leelaki pahr muhsu siffeneem, ar dseltanahm woi ar fakkahm meefahm. Wisewairaf Raja mehnescha beigumà winni pa pulkeem no tuffnescheem isnahf un us fakkahm augligahm druwahm apmettahs. Schinnis druwàs tahs mahrites fawus pantus (ohlas) dehj, no kurreem neslaitams pulks jaunu behru ischlikti tohp. Tahds siffenu bars ihfà laikà wissu to semmes gabbalu, kur winsch apmettees, par pohsta-weetu padarra. Kad tas pa goisu skreij, tad wifè gais no winna paleel aptumschohts. Tee nabbaga eedshiwotaji gan winnus wiffadi melke maitaht un isdeldeht; gan winni teel maisòs ferti, gan zittadi maitati. Tahdus siffenus, kas maisòs irr ferti, tee eedshiwotaji ar fahli apbahrsta, wahra un ehd. Scho barribu winni par lohti gahrdu ehdeenu zeeni. — Daschuris arri spèhja wehtra un aufsums tahdu siffenu-barru nolaut, un winnu fawuifchas meefas to gaisu til netihru padarra, ka zaur to daschadas sliktas un ne-ahrstejamas wahjibas zekahs. — Ar to leelu falnu schinni seemà ne effoht nosalluschu tee pauti, ko pehrnajà gaddà siffenu barri semmè fadehjuschi Kreewusemmè pee Melnas juhras, jo deemschehl isperreti jaw leelu skahdi tur effoht darrijuschu! R. U.

Wisjannafas sinnas.

Behterburga. Mufsu Kungs un Keisers fawu weetneeku Pohlòs, Generalu Suchofanetu, alkaidis, (schis fawas wesselibas labbad nu aizgahjis us Wahzsemmi); un eezehlis winna weetà Gramu Lambertu. — J. Richter mahzitaju, kas eefahloht Jelgawà, kad Dohbelè un taggad Behterburgà par Latweeschu mahzitaju bijis, Keisers schehligi uszehlis par Behterburgas General-Superdentu un Behterburgas basnizas-teeas Wibze Presidentu. —z.

Smeektu stahstinsch.

Kahds gehgeris, kuresch nekad ne warreja trahpiht, arween leelijahs ar fawu schauschanu. Beidsiht fazzija kahds us winnu: „Klausatees, dohdeet man weenu dahlderu, tad es grihb wissu deenu juhfu salkis buht. J. G.

Brihw drikkelt.

U w i s c h u

peeliffums.

Missiones

f i n n a s.

Nr. 17.

1861.

Rischkomas kesterä R. Seltina sinnaš par Lutteru kolonija un Kirgi- scheem Wakkara Sibiria.

Us Janischewska kunga luhgšhanu muhsu tizzi-
baš brahtu kesteris Kahlis Seltin, Rischko-
wä, Omškas aprinki, Tobolskas guberementi,
Wakkara Sibiria, preešch muhsu Latweeschu Uwi-
sehmi farakstijis šchis sinnaš:

„Ta mihta Deewa semmite, kaš muhs tē til
tahlu no tehnušemmes atškiruš barro, irr pee
mums til melna k̄a pikšis, kašdu pehdu beesa, ap-
pašchā irr mahš un preešch aršchanaš zitta weeta
labbaka, zitta šliktaka. Alminu naw ne til leclu,
k̄a kweeschu graudinšch un ir farlana šmilts ne
buht tē naw. Preešch fudmallahm (dširnowahm)
akmini par kohti leclu nauđu ja-atwedd no tahleneš.
Irr til lihdsena semme, ka ir par 300 werstehm
nekahdu kalniinu ne atraddiši un tikkai kur uppes
tekl irr krašti. Mehš arram ar 2 širgeem pee weena
arkla, kaš us ritteneem tekl ušstellehts; tam irr
platti affi lemmešchi, kaš ar tehraudu kalli un uš te-
zektēem trihti tohp ja ne-affi paleek; ir ezzešchahm irr
dšelseš sarri. Suhduš us laukeem ne weddam, jo
semme trefna deesgan, bet dahrsuš drušzin gan suh-
dojam. Mehšoš mums tikkai behršes, apšes un
kahrkli; preedeš un egles kašdaš 200 werstes tah-
lu; ohšolu, ohšchu, klawu, gohhu, pa-egtu,
abheku un kiršchu un ir bittu naw nebuht. Meddu
gan atwedd no kašdahm 600 werstehm tahlu.
Plawu mums daudš ar itt leclu šahli un warram
seenu plaut žik un kur ween tihl. Lohpi tahdi
pašchi k̄a Kursemme un Widsemme, ir tahdi putni,
ir aitas, bet pelleku aitu naw. Wadmalku til no
melnaš willaš taifa. Pastalu ittin maš walka,
tikkai šabbakus un tahdaš Kreewu tšchabbatas no
ahdahm fašchuhšas. Tabbaku ikkats paš preešch

fewi fehj un audšina. Muhsu lauki naw tuwu,
bet no 2—12 werstehm tahlu, jo pee pašchāš
Rischkomas šahdšchāš irr gannektu kašdaš tuhštšohš
puhraweetu, wišaplahrt ar fehtu aptašihš. See-
mas rudšuš maš fehjam, til wašaras rudšuš un
kweešchus, aušaš, meešchus un itt maš linnu, kaš
ne aug garri. Širgus un lohpuš šalli ne turrām,
bet tikkai tahdōš dahrsōš. Labbibu kuskām tikkai
šemā us ledduš; jo mums naw nekahdaš riħjaš
neđš peedarbš (šlohnš), bet tikkai tahda buhdina
beš greešteem ar lohđšinu, ka žilweš warr eeliht,
un appašchā irr bedre, kur ugguni kurrina. Tā
kalte labbibu un tad to kull laukā us ledduš.

Bet nu žums šahštšichu par Kirgišchu tautu,
pee kurrāš mehš mahjojam. Žitti irr křistiti, žitti
nekrřistiti pagani, un winneem irr šawš rohbešch.
Tee křistiti dšihwo pee mums, tee nekrřistiti kašduš
100 werstes tahlaki un šchee iššlattahš daudš fa-
wadi nekā tee křistiti Kirgišchi. Augums gan irr
taš paš, bet teem irr dšillāš azzis un plāš gi-
mis; žeppure k̄a Leišcheem, no kummeku ahdahm
kašchohš, ko par peggu fauz, ar garrahm peedurk-
nehm, jo žimdu teem naw. Mahjaš winneem
naw, jo tee dšihwo tektis, kaš tā irr tašfitāš k̄a
wabbaš žeb feddini. To eelšchpušši, ko lehti warr
iššlattihš žeb šalikt lohpa, winni išštatta ap-
pali un tad šchis winnu telts iššlattahš k̄a leekš
kallš us mutti apgahšis. Tā winnu ušstellejušchi,
tad to ar no willāš šawelteem deekkeem aplahj.
Žaurumu (durwiš) kur ee-eeet arri aiššlahj ar willāš
dekki. Kraššnš teem naw, bet ugguni semmē telts
widdū uškurr, un duhmi išeet laukā pa kašdu žau-
rumu augšchā, kur tahda dekkā gabbalu atklahj.
Kirgišchi wišaplahrt uggunim pee semmes fehšch
kašjaš křuštiki appašch fewiš ikkuschchi, jo křehšlu,
benku, galdu, gultu, škapju žc. teem naw. Šal-

Ias laika winnu tellis deesgan auffs; tad salih-
duschi weens pee ohtra tupp, jeb naktis gull pee
ugguns. —

Preeksch lahdeem 4 gaddeem nekristitus Kirgi-
schus isdsinne no kristitu kauschu starpas un teem
eerahdija sawu ihpaschu weetu leelds sahles klaiju-
mòs. Papreeksch wiini mums bij par sirgu gan-
neem, jo pee mums illkatrà fahdschà irr 300—500
sirgi, kas katrà pawassarà Kirgischeem us ganni-
bahm tappe dohti. Taggad tiffai teem Kirgi-
scheem wehle pee mums palitt, kas leelabs kristi-
tees un kad mahjas tà griib taifst, tà kristiti.
Wiini gan irr labfirdigi, bet arri deesgan blehdigi,
sagti un ir slepkawi. Tee Kirgische, kas pee
mums dshwoja ne bij baggati, jo tà kuzram ne
bij wairak neka kahdi 10 sirgi, kahdas gohwis un
nezik aitu. Pee mums dshwodami wiini gan
maisi ehde, fo kalassija no katrà fainneeka par
gannishanu, il fwehtdeenà weenu kweeschu karr-
schu; bet wiini paschi maifi nekad ne zepj, jo ar
kehwi un aitu peenu ween pahreel. Ir zuhku
galku ne ehd, jo sirgu galka winneem ta wislab-
baka. Paschi kauj sirgus, jeb kur atrohn kahdu
nosprahguschu sirgu, to eewell sawà telli ir tad,
kad jaw fassallis buhtu. Gabbalu nogreesuschu ar
wiffu spalwu eebahsch katlà un wahra, tà ka spal-
wa atfuttusi tuhliht ehd. Bet allasch papreeksch
nozehrt sirgam galwu, to eeleel katlà tà ka tiffai
us puffi galwa uhdeni un tad wahra; kad appa-
schaja galwas pufte pawahrita, tad jaw to ehd un
pehz atfal ohtru puffi wahra! Zebfchu pee winneem
deesgan irr fahls-esaru, kur pr Nam fahls warr
dabbuht, tad wiini tomehr bes fahls ehd un til
gohda dehl kahdu reisi masumu peeleeel.

Trauku Kirgischeem naw nezik, tiffai 1 leela
blohda un leels laufs ar fo katlu apmaisa. Kad
ehdeens gattaws un lai arri gadditohs kahds zee-
minsch, tad wiffi apfeschahs ap ugguni pee katla,
peelej to leelu blohdu ar suppi, fainneeks pa-
preeksch nostrebb (bet bes kaxxotes) pasneeds zeemi-
nam jeb tam, kas blakkam sehseh, un tà pehz kahr-
tas blohdu laisch wissapfahrt. Ar galku darra
tàpat. — Zitti traufi ar fo uhdeni nesh irr no ah-
das taifiti. Prohti, kad sirgam ahdu noplehsch,
tad tuhliht fashuhn tà maifu jeb tà tas teem lab-
baki geld; bet zaurumu, pa kurren eeleij maifa,
fashuhn ar tahdu smalku rihkli, tà kad peeleeetu

maifu ar weenu masgu warr aiseet un sirgam
muggurà list un skreet probjam.

Pee winneem nekahda flaidruma bet ihsti zuhku
buhfchana! Nokautam jeb sprahguscham sirgam kad
deffas israutas, fainneeks jeb namma-tehws, zil
winnam faines irr ap ugguni sehdoht illkatram
deffas gabbalu norauj, eesweesch un tad kusch
dabbujis ar rohlahm fuhdus ispsesch un deffas
gabbalu ugguns pelndòs aprausch. Til drihs tà
faraulahs, tuhliht israuj no pelneem un ehd!
Tahm zittahm deffahm, kas pahrafi paleel, fuh-
dus ispsesch, tahs peepuhfch un duhmòs palarr.
Kad galku sagreesch, tad kaulu ne zehrt puschu,
bet allasch nozehrt lohzecku starpà. Sirga kahju
ar wiffu naggi krauj katlà eelshà, un pufò
lihds sawahrijuschu ehd ar faldu mutti! — Woi
ne patiktu lassitajeem pee teem weefbàs eet?!

Kad kehwe ar kummeku atressahs, tad kauj tiffai
3 deenas sihdiht, kummeku atschkurr un peeseen lai
kehwei peenu ne isshsch; tàpat darra ar aitam un
jehreem. To peenu eeleij tahdòs ahdu maifòs,
kas ihpaschi preeksch tam taifiti un kuzram no loh-
ka tahda truhba tà klarinette pee maifa muttes pee-
taifita. Schinnis ahdu trakòs peenu faraudse un
tad to fauj pa Kumisu, fo Kirgische lohti zeen.
Zitti no muhsu laudim, kas to dschruschi, falka,
tà no schi kumisa tàpat tà no stipra allus warroht
noreibt.

Ta Kirgische griib kahdu reisi maifi dabbuht,
tad samaisa miltus ar uhdeni un tahdu mihklas
gabbalu eerausch pelndòs, tà iszepp un tad ehd.
Kahpostus wiini nemas ne ehd.

(Turplifam beigums.)

Blaschakas sinas par Veipzigas Out- teru missiones beedribas darbu Riht-Indias semmè.

(Stattees Nr. 15.)

Alotà missiones sinu nummeri juhs essat las-
fijuschu zil gauschi muhsu missiones darbs irr aie-
lawehts zaur to, tà 5 missionari irr aiegahjuschu
no mums; 4 tapehz muhs atstahje, tà ne griibjeja
sawai missiones waldischanai pallausht; bet Sais,
K elbers, no Bajeru semmes, kas tiffai 2 gad-
dus India Deewa darbu bija strahdajis, Indias
semmi atstahje meefas wahjibas dehl; un scho
mihku brahli Deews pats pee sewis irr aiginajis;

winsch leelâ juhâ fawu kappu irr atraddis. Jaw Merza mehnesi isgahjuschâ gaddâ winsch no Indias irr aisbrauzis ar kuggi; bet lihds schim nekahdas sinnaas wehl ne irr atnahkuschas us Siropu nedf par winnu nedf par to kuggi, tã fa zittadi ne warr buht — tas kuggis laikam leelâ juhâ irr eegrimmis un wiffi braujeji fawu gallu irr dabbuschi uhdens wilnâs. — Sirds gan fahp to stahstoht; mass jaw bija tas strahdneeku puljinsch, nu irr wehl masals palizzis; bet sirds arri preezajahs peeminnoht mihla Kelbera brahta preezigu tizzibu; tahs tizzibas leezibu, ko winsch sawâs grahmataas, ko us mums rakstija, irr dewis, tahs mums sirdi meerina un mehâ to drohtschi zerrejâ, fa winnam buhs preeziga augschamzelschana tai deenâ, kad arri juhâ fawus mirronus atdohs, kad Deewa dehla balsf flannehs. — Kad nu schee 5 muhs atstahje, tad palikke muhsu missiones druwâ Indias semmê strahdajohi wehl 9 missionari; tohs tad nu faukfim pee wahrdeem lai mihtee missiones draugi ar teem eepashtahs un faproht, ko us preefschu par teem stahstifim.

Tas 1 mai s missionaris Rordes, muhsu Lutteru missionaru Indias semmê wezzakais, kas jaw 20 gaddus Deewa darbu strahda dshwo Trankebares pilsatâ (flattees Nias lantfahrte Miht-Indias semmê). Trankebares pilsatâ muhsu pirnee Lutteru missionari preefsch 150 gaddem bij nahkusch, un no schihs weetas tas missiones darbs tã irr fahjis isplattitees. Tadeht arri wehl muhsu laikâs Trankebare irr muhsu missionei tã fa par galwas pilsatu; Trankebare irr arri muhsu missionaru augstaka basnijas teefa, un schihs basnijas teefas preefschneeks irr tas pats missionaris Rordes. Tanni paschâ Trankebares pilsatâ arri dshwo

2trais missionaris Blomstrands; schis irr lohli mahzihts wihs no Sweedru tautas; winsch papreefsch kahdus gaddus bija par mahzitaju kahdâ augstâ studentu skohlâ Sweedru semmê; bet 1857 gaddâ no Leipzigas pilsata lille fuhitees pee Indias semmes paganeem. Kad Deews winnam lohli dshku prahtu un skaidru atshschanu irr dewis — tad winsch ihpaschi leelu darbu irr usnehmees — prohti: preefsch paganeem un jaun-atgreesteem kristiteem laudin wiffadas derrigas mahzibas grahmataas pahrtulkoht Indias semmes wal-

lodâ, ko fang par Tamuleeschu wallodu; no tahm grahmatahm tad pagani un kristiti warrehs smeltees tizzibas atshschanu. Scho gruhtu darbu Blomstranda missionaris ar firnigu ustizzibu un dedfigu prahtu irr eefahjis strahdaht, un tahs grahmataas, ko winsch jaw irr tulkojis no Wahzu walodas us Tamuleeschu wallodu irr schihs: Bibbles stahstu-grahmata, Jahna Urndta paradihses dahrsinsch; Lehrpates promeffora Kurza swehti stahsti par Deewa walstibu; Spenera (kohli flawejama mahzitaja, kas dshwoja preefsch kahdeem 150 gaddem) katkismis u. t. j. pr. — Tã tad nu zaur Blomstranda missionara publinu arri muhsu tizzibas brahli no Tamuleeschu tautas warrehs eh-dinatees ar faldeem Ewangeliuma augkeem, kas muhsu Luttera draudses kohlâ irr isanguschi. Muhsu missiones preefschneeki arri isgahjuschâ gaddâ Trankebares pilsatâ ihpaschu drikkelaju namnu irr eetaifshuschi, fur wiffadas derrigas grahmataas un Awises Tamuleescheem drikkelhs. No Leipzigas pilsata arri tur irr aisgahjis kahds drikmannu meisteris wahrâ Dbusch (Hobusch), kas par to namnu waldis un arri missionareem pee rakstischanam palihdsehs. Schi namma eetaifschana gan labbu naudas gabbalu irr makfajusi; bet muhsu missiones preefschneeki zerre, fa gan Luttera draudse ar preeku fomas dahwanas uppurehs preefsch schahs leetas, kas muhsu jaunahm draudsehm paganu semmê leelu swehtibu atnefshs. Wehl

3schais missionaris arri stahw Trankebares pilsatâ, wahrâ Stehlin. Schis missionaris Bajeru semmê dshumis jaw kahdus gaddus turpat mahzitaja ammatu irr waldis; bet Kristus mihle-stiba winnu speede, fa arri bija ja-eet pee nabbageem paganeem; winsch arri 1857tã gaddâ irr aisfuhithts us Indiu. Schim Stehlinam nu atkal irr saws swehtais darbs, prohti winsch par skohlas walditaju irr eezeltâ. Trankebare irr leela Lutteru missionaru skohla, fur Tamuleescheem behrni tohp mahziti Deewa wahrâs un arri wiffadas sinnaaschanaas, kas pee laizigas buhschanaas derr, lai warretu ar gohdu fawu maises kummosiuu pelnitees. Schinni skohlâ arri usnemem jaunus behrnus, kas wehl lassichana un rakstichana jamahza; bet tur arri irr augstakas klasses (schkieras) tã fa muhsu Gimnastias skohlas un schinnis augstokas klasses jauneki tohp fataifiti par skohlmei-

stereem un draudsēs kohpejeem. Mufsu missionari arri zerre, fa us preekschu no schihs skohlas jau-nekfeem warrehs zittus par mahzitajeem eeswehtih. Schihs augstas skohlas preekschneeks tad irr Steh-lin. Winsch sawā gruhtā ammatā pehrnajā gaddā gan dauds behdu irr redsejis; bet Deems arri preeku dewe sagaidiht, un zitti jaunekki tur effoht skohlā, kas no Deewa garra spehziigi leekahs wadditees. — Ne tahku no Trankebares, fur tee trihs missionari, **Kordes, Blomstrand, Stehlin** strahda irr arri

Atam missionarim **Appeltam** sawa darba weeta masā pilfatinā, lo sawz Tirumlujanām. Par scha missionara darbu taggad mas lo sinned stabstih, jo winsch nupatt tiklai no Wahzemmes irr atpak-tal pahrnahzis us Indiu. Winsch bija Wahz-semme mekkeh weetu, fur warretu sawus behrnus eedoht par audsekneem; jo Wahzeeschu behrneem Indias karstums par dauds gruhti nahkabs iszeest; tadeht winnus suhta us Wahzemmi, kamehr irr usauguschi un pee pilna spehka nahkuschi — tad winnus atkal drihft us Indiu west.

Turplikam wairaf.

Sluddinaschanas.

 Schibdu swehtu labbad **Sabilles** pilfatinā (Kursemme), tas Behtmannu tirgus, kas buhtu jatur 24tā Augusta deenā 1861, — schinni gaddā taps turrehts **21mā Augusta deenā.** 1

J. W. Stein,

Sabilles pilfatinā preekschneeks.

Tai 31mā Jubli f. g. irr weens eejuhgts brubns sirgs ar baltu bleffi peere 7 gaddus wezz, wehrtis 40 rub. no **Salkasmuischas** leclajahm **Inku** mahjahm, tappis nosagts, pufskundas laikā, pee Salkasmuischas **mello frohgu.** Tam gohdigam usrahditajam tohp sehlihts **10 rub. fudr. pateizibas naudas.** 2

Wahzu ar weenu sirgu arramus jaunās mohdes ar-lus, ar kurreem dauds weeglata un labbata arschana

nelā ar wezzas mohdes arkleem, — bes nascha par 5 rub. 50 kap. un ar nast par 6 rub. 50 kap. gabalā, — warr dabbubt gattawus jeb us apstelleschannu pee kalleja **Zanna Kirschsteina,** Lembuschu muischā ais Zal-feem. 3

Eglu un preekschu balkus no wiffada garxnuma un ref-xnuma, kà arri plankas, deklus un laktes warr dabbubt pirkt par wifslehtaku maksu **Zelgawā** pee 3

Otto H. Günther un dehla.

Wifalabbalas **Muskites** kalleju alminu-obgles, **Ol-lenderu** dakstinus un **Stettines** keegekus warr dabbubt pirkt **Zelgawā** pee 3

Otto H. Günther un dehla.

 Tamt nast no 16ta us 17to Jubli f. g. tappe tam **Disch-Gramsdes** pagasta-teefas preechdetajam **Zangeetam** diwi sirgi no gannibahm no-sakti, prohti:

1) rauds (Zuchs) 8 gaddus wezz, widdeja lecluma, ar plattu frustu un baltu swalgsmiti peere, 45 rub. fudr. wehrtis; un

2) rauds (Zuchs) 10 gaddu wezz ar schauru frustu, 40 rub. fudr. wehrtis.

Kas nu schohs sirgus warretu usrahdiht jeb flaidru sinnedu pee **Disch-Gramsdes** pagasta-teefas doht fur tee dabbujami, dabbuhs no tabs paschas **20 rub. fudr. pateizibas maksu.** 3

Disch-Gramsdes pag. teefa, 7tā August 1861.

† † † **Samuel Smiltneek,** pag. wezz. (Nr. 89.) **G. Woitkus,** pag. teefas-schrihw.

Up to 15to Jubli f. g. irr **Kabiles** Sippe mahjās weens tumshdi behrs, wairaf kà 10 gaddus wezz sirgs, 6 rub. wehrtis, usskibdis. — Kam tas peederr lai wifswehlfak lihds **22tru** Septemberi f. g. pee **Ka-billes** pagasta-teefas pretti nemm, un isfluddinaschanu kà arri mittinaschanu aismaksu. Wehlaka praffischana ne taps peenemta. 3

Kabillē, tai Stā August 1861.

(Nr. 271.) **Fritz Bahwer,** pagasta wezz. **G. Junghahn,** teefas-schrihw.

S i n n a

Preeksch Missionareem eesam dabbujuschi: 1) no **Sikkeles** draudsēs 6 rub., 2) no **Seffawas** dr. 1 rub., 3) no **Sezzes** dr. 7 rub., 4) no **Zaunjelgawas** dr. 1 rub.; un preeksch **Rihhta** un **Wakkara** **Sibiriu** un palihdftbas sabdi 10 rub. un preeksch **Ruttera** stabbu 65 kap. no **Dohrbes** dr. 3.

Lihds 12tam Augustam Rihgā atmahkuschi 1220 fuggi, isgahjuschi 1055.

B r i h w d r i f f e h t.

No jubrmallas-gubernements augstas waldischanas pusses: Collegienrath **G. Blaesé,** Censor. **Zelgawā,** tai 15tā Augustā 1861. No. 141.